בס"ד

גליון

שיחתי

שיעורי הרב
משה יצחק
אויסטערליץ
שליט"א

רי
וישלח תשפ"ז

מכון שיחתי
שיעורי הרב משה יצחק אויסטערליץ שליט"א

"ואחות לוטן תמנע"

חשיבות פון לערנען 'דעם' פסוק...

אליהו הנביא פלעגט נתגלה ווערן פון הימל צום הייליגן אמורא **רב ענן** און לערנען מיט אים. פון דעם איז געווארן דער ספר **תנא דבי אליהו.** עס איז צעטיילט אויף צוויי חלקים: **אליהו רבה** און **אליהו זוטא.** אין תנא דבי אליהו זוטא (פרק ב'), שמועסט אליהו הנביא אויס די גרויסקייט פון דעם ענין אז דער אייבערשטער באצאלט **שכר אויף יעדע זאך.** אפילו א זאך וואס זעט אויס ווי גאר א קליניגקייט, קען מען זיך נישט פארשטעלן ווי גרויס דער שכר איז. צווישן די ענינים וואס ער ברענגט ארויס, ווי ווייט דער אייבערשטער גיבט שכר אויף יעדע זאך, זאגט ער בזה הלשון:

"**אפילו אם אין בידו של אדם לא מקרא ולא משנה**" - א מענטש קען ממש גארנישט, ער ווייסט נישט קיין פסוקים און נישט קיין משניות. נאר וואס דען קען דער מענטש יא טון? זאגט אליהו הנביא ווייטער: "**אלא הוא יושב וקורא כל היום הפסוק**" - א גאנצן טאג זיצט ער און חזר'ט איבער דעם זעלבן פסוק: "**ואחות לוטן תמנע**". אויב דאס איז די איינציגסטע זאך וואס ער קען טון, "**אפילו הכי שכר תורה בידו**".

"**ואחות לוטן תמנע**" דאס איז א פסוק וואס שטייט אין **פרשת וישלח**, ביים סוף פון די פרשה ווען מען רעכנט אויס די "אלופי החורי", די גרויסע הערן פון דעם פאלק **חורי** וואס האבן געוואוינט אין **הר שעיר**.

וואס מיינט מען דא ארויסצובערענגען מיט דעם אז ער לערנט "נאר" דעם פסוק? דער פסוק איז דאך לכאורה נישט קיין פסוק וואס איז פון די "יסודות" פון אונזער הייליגער תורה אדער פון די "עיקרי האמונה"; עס איז פשוט א פסוק וואס דערציילט די היסטאריע פון א געוויסע פאלק. אבער פונדעסטוועגן באקומט ער אויף דעם שכר. פארוואס? ווייל למעשה לערנט ער א גאנצן טאג די הייליגע תורה. דאס איז די גרויסקייט פון א ווארט תורה - עס מאכט נישט אויס וועלכע ווארט; אפילו פארן פסוק "ואחות לוטן תמנע" באקומט מען אזא געוואלדיגן שכר.

עס איז אוודאי אינטערעסאנט צו פרעגן: וועלכער איד איז אזא עם הארץ וואס קען נישט קיין מקרא און נישט קיין משנה, אבער **פונקט דעם פסוק קען ער יא?** אפשר פארקערט, פשוט זענען רוב מענטשן וויניגער באקאנט אין די דאזיגע פסוקים. מען זאגט עס טאקע יעדע יאר ווען מען ליינט די פסוקים ביים סוף פון פרשת וישלח, אבער עס איז נישט עפעס וואס מען געדענקט אזוי גוט אדער מען חזר'ט עס איין. רש"י אליין ברענגט ארויס ביים אנהייב פון פרשת וישב אז די תורה איז נישט מאריך מיט די אלע פרטים, טאקע כדי צו ווייזן אז עשו האט נישט קיין חשיבות. אויב אזוי, צי איז דען פארהאן אזא סארט איד וואס וועט דעם פסוק קענען בעסער ווי אנדערע פסוקים און א גאנצן טאג חזר'ן "**ואחות לוטן תמנע**"? מסתמא איז עס נישט אזוי שכיח.

מען זאגט נאך א שארף ווערטל פונעם גרויסן חסידישן גאון, רבי **שמעון זשעליכאווער** זצ"ל. בנוגע מענטשן וואס קענען זיך גאר גוט אויס אין יחוס פון משפחות הצדיקים. אז איינער וואס קען נישט דעם 'רבי'שן' יחוס איז עס נאכנישט געפערליך. אבער אויב איינער קען יא דעם רבי'שן יחוס, אבער ער קען נישט דעם יחוס פון די אלע משפחות דא - פון עשו מיט די אלופים און די אלע געשעפטן וואס זענען דארט פארגעקומען ווי רש"י ברענגט - דעמאלט פעלט אים ממש א **שטיקל תורה**, א **פסוק חומש.** עס איז געזאגט געווארן אויף א שארפן אופן, כדי מען זאל פארשטיין אז די אלע זאכן וואס די תורה שמועסט דא אויס זענען ממש

"שטיקער תורה" דארף מען עס זיכער קענען.

אבער בפשטות מיינט נישט אליהו הנביא ארויסצוברענגען אז דווקא דאס וועט דער מענטש לערנען, נאר ער וויל געבן א דוגמא ווי גרויס דער שכר איז וואס מען באקומט אויף יעדע זאך. וועו מען וויל מאכן א משל, כאפט מען געוועלך אן א עקסטערע משל, א זאך פון דעם אנדערן עק, צו ווייזן אז אויב אפילו אויף דעם ווייטסטן עק איז עס אזוי גרויס, כל שכן אויף אלע זאכן אינדערמיט.

וועו מען וויל ארויסברענגען אז ביים שכר פאר תורה איז נישט דא קיין חילוק וועלכע זאך אין די תורה מען לערנט, כאפט מען אן אזא סארט לשון הפסוק, אזא שטיקל תורה וואס זעט אויס ווי די "וויניגסטע" תורה. ממילא מאכט ער א משל אז אפילו דער איד זאל לערנען דעם פסוק "ואחות לוטן תמנע" - וואס ווי מען וועט שוין זען, זעט עס אויס ווי איינע פון די וויניגסטע וויכטיגע פסוקים אין די תורה - פונדעסטוועגן באקומט מען אויף דעם שכר.

באמת זענען די ווערטער "ואחות לוטן תמנע" נישט קיין פסוק בפני עצמו; דאס זענען די לעצטע דריי ווערטער פון א פסוק. אבער עס איז ווי א זאץ פאר זיך - די תורה איז מודיע ווער עס איז אז די שוועסטער פון דעם מענטש וואס האט געהייסן **לוטן**, האט געטראגן דעם נאמען "תמנע".

"דרשות" פון "מנשה מלך ישראל"

נאך א פלאץ זעהט מען אז וועו מען וויל ארויסברענגען די גרויסקייט און חשיבות פון די הייליגע תורה, באנוצט מען זיך מיט די לשונות פון די פסוקים אינעם לעצטן חלק פון **פרשת וישלח א** באקאנטע גמרא (סנהדרין פרק חלק) וואס רעדט וועגן מנשה המלך בן חזקיה. [די ענינים וועגן מנשה המלך קענען מיר ממילא נישט אפטייטשן לויט אונזער שכל; מיר האבן נאר נאכצוזאגן וואס די גמרא פארציילט]. זאגט די גמרא אז אויף מנשה המלך גייט ארויף דער פסוק "והנפש אשר תעשה ביד רמה". דאס איז א גאר שארפער פסוק ביים סוף פון פרשת שלח, וואו עס שטייט אז א נפש וואס טוט "ביד רמה" און "את ה' הוא מגדף" - ער רעדט חס ושלום קעגן דעם אייבערשטן - אויף אים שטייט "ונכרתה הנפש ההיא מעמיה". וועו איז דער "נפש אשר תעשה ביד רמה"? וועו איז דער וואס האט זיך געהאלטן אזוי גרויס און געערעדט חס ושלום וואס מען טאר נישט קעגן דעם אייבערשטן? זאגט די גמרא אז דאס גייט ארויף אויף מנשה המלך; וואס פלעגט זאגן "**דרשות של דופי**" - דופי מיינט נישט קיין גוטע דיבורים (ווי מיר זאגן "דברנו דופי"). ער פלעגט פרעגן א קשיא בדרך ליצנות: "משה רבינו האט נישט געהאט עפעס בעסער וואס צו שרייבן אין די תורה? וכי לא היה למשה לכתוב אלא '**ואחות לוטן תמנע**'? '**ותמנע היתה פילגש**'? ער האט נישט געטראפן קיין וויכטיגערע זאכן אריינצושרייבן אין די הייליגע תורה? דאס איז א שרעקליכע זלזול אין די תורה, כאילו עס שטייען דארט זאכן וואס האבן נישט קיין פשט אדער קדושה, חס ושלום ווי דברים בטלים און פוסטע זאכן.

מען זעט אז מנשה האט אויסגעקליבן די "פסוקים" אלס א דוגמא און א משל צו וויזן כאילו אין די תורה שטייען נארישע זאכן, "**ואחות לוטן תמנע**", "**ותמנע היתה פילגש**".

וואס איז דער אמת? וואס איז טאקע דער פשט פון די אלע ווערטער אין די תורה הקדושה? די גמרא אליין כדי צו פארענטפערן די דרשות של דופי פון מנשה, ערקלערט די גמרא אז עס ליגט יא אין דעם א שטארקער לימוד. מיר האפן מיט דעם אייבערשטנס הילף שפעטער אביסל אריינצוגיין און זען וואס די פסוקים, בפרט דער פסוק "ואחות לוטן תמנע", קומען אונז מגלה זיין, אזעלכע געוואלדיגע יסודות אין די תורה הקדושה. אבער באמת דארף מען קודם מקדים זיין א הקדמה כללית, ווייל דאס וואס מיר וועלן רעדן אויף "**דעם פסוק**" איז דאך נאר א דוגמא און א משל אויף "**איין פסוק**" אין די תורה וואס זעט אויס אזוי רחוק, צו זען אביסל וואס עס ליגט דערין, און "על הכלל כולו יצא".

די וויכטיגסטע יסודות פון אמונה

באמת איז דאס דער יסוד און איינס פון די עיקרי האמונה, אז מען דארף גלייבן אין **יעדע וואס** און **יעדע אות** פון די **תורה הקדושה**, ווי פשוט עס זאל נאר אויסזען. חס ושלום צו טראכטן אז עס זענען דא אין די תורה זאכן וואס זענען פשוט'ע זאכן; אפילו מען ווייסט עס שוין, דארף מען דאס חזר'ן און זיך מתבונן זיין, אז יעדע וואס אין די תורה הקדושה איז עיקרי האמונה, יסודות און קדושה.

עס איז דא א גאר שארפער פשט דארט אויף די גמרא וועגן מנשה, איבער די הארבקייט פון חס ושלום טראכטן אויף א וואס אין די תורה הקדושה כאילו עס איז עפעס "אבי געשריבן" אדער נישט קיין וויכטיגע זאך. עס איז דא דארט אויף דעם "**עין יעקב**" דער פירוש פון דעם **רי"ף**. [ס'זענען דא וואס האבן א חסרון ידיעה, וועו מען זעט א ספר ברענגט אראפ דעם פירוש הרי"ף, מיינט מען אז מען רעדט דא פונעם רי"ף, פון די הייליגע ראשונים, **רבינו יצחק אלפסי**, אבער פונעם הייליגן רי"ף אלפסי האבן מיר נישט קיין חיבור אויף די אגדות הש"ס. דער חיבור אויפן עין יעקב וואס רופט זיך "רי"ף" איז פון א צווייטן הייליגן ספרדישן גדול, וועמענס נאמען איז ראשי תיבות **רי"ף: רבינו יאשיהו פינטו**. ער איז געווען א מחותן מיטן הייליגן מקובל רבי **חיים ויטאל**; וואס זיין זון רבי שמואל ויטאל, איז געווען זיין איידעם. אנדערע צייכענען עס אהן דורך שרייבן אויף אים "**ריא"ף**" מיט אן **א**', פון **יא**שיהו, מען זאל בעסער דערקענען אלס א סימן].

דער רי"ף שרייבט אז לכאורה דארף מען פארשטיין וואס די גמרא וויל

ארויסברענגען, די שארפקייט פון מנשה'ס זינד, אז ער האט געדרש'נט דרשות של דופי. דאס איז די געפערליכקייט פון מנשה? מנשה איז געווען א מלך ישראל, און עס זענען ביי אים געווען די הארבסטע ענינים פון עבודה זרה, ווי עס שטייט די לשונות אז ער האט געטון "הרע בעיני השם" אויף א שטארקן אופן. און דא וויל מען ארויסברענגען: "ווייסטו וואס מנשה האט געטון? ער האט חוזק געמאכט פון א פאר פסוקים אין פרשת וישלח, טענה'נדיג אז עס זענען נישט קיין וויכטיגע פסוקים."

זאגט דער רי"ף אז די גמרא האט געהאלטן אז מען זעט דא א געוויסע בחינה, אז פאר דעם ענין וואס ער האט אוועקגעמאכט די וועלט פון די תורה הקדושה כאילו זיי זענען נישט קיין וויכטיגע זאכן, האט דער אייבערשטער אים נאך שארפער באשטראפט ווי אויף דעם גאנצן ענין פון דינען עבודה זרה.

דער רי"ף איז מדייק די לשונות פון די צוויי פסוקים אין פרשת שלח, איין פסוק זאגט: "והנפש אשר תעשה ביד רמה... את ה' הוא מגדף ונכרתה הנפש ההיא מעמיה". און נאכדעם פירט דער פסוק אויס: "כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה".

דער ערשטער פסוק, "והנפש אשר תעשה ביד רמה", רעדט טאקע פון דינען עבודה זרה, "את ה' הוא מגדף" - דאס איז געווען אלעס וואס מנשה האט געטון. אבער מען זעט ביי מנשה אז ער איז נישט געבליבן ביים ענין פון "את ה' הוא מגדף", ווייל די גמרא דערציילט אז וועו ער איז געווען אין אן עת צרה, האט ער זיך יא צוריקגעכאפט און מתפלל געווען צום אייבערשטן. דער אייבערשטער האט אים "חותר געווען א חתירה" מתחת כסא הכבוד. דאס מיינט אז כאטש ער איז געווען א בעל עבודה זרה, איז ער אבער נישט געבליבן ביי "את ה' הוא מגדף", ווייל נאכן דינען עבודה זרה האט ער זיך נאך אלץ **צוריקגעכאפט און געגלייבט אינעם אייבערשטן און מתפלל געווען צו אים.** דאס איז די סיבה פארוואס דער אייבערשטער **האט אנגענומען זיין תשובה.**

זאגט אבער דער פסוק ווייטער: יא, אויף דעם חלק פון דינען עבודה זרה - ווייבאלד ער האט צוריקגעכאפט זיין אמונה און מתפלל געווען צום אייבערשטן אליין, וויסנדיג אז מען דארף בעטן דעם באשעפער וויל ער איז דער אינציגסטער באשעפער - האט טאקע געהאלפן אז דער אייבערשטער האט אנגענומען זיין תשובה, און אויף "דער וועלט" איז ער טאקע צוריקגעקומען למלכותו.

אבער אויף דעם וואס דער פסוק זאגט נאכדעם, "כי דבר ה' בזה", אז ער האט חוזק געמאכט פון די תורה הקדושה און געזאגט אגדות של דופי, אויף דעם איז ארויס א בת קול אז אויף "יענער וועלט" האט ער נישט קיין חלק. די שיטה אין די גמרא אז "אין לו חלק לעולם הבא" מיינט אז מען האט אנגענומען זיין תשובה אויפן חלק פון עבודה זרה, אבער זיין עיקר עונש האט ער באקומען אויף דער נקודה פון "דבר ה' בזה" - פארן אוועקמאכן און פרעגן וואס עס איז נוגע אין די תורה הקדושה אזעלכע פסוקים ווי "ואחות לוטן תמנע" און "ותמנע היתה פילגש". מען זעט דא די טיפקייט און די חומר הדברים, אז מען טאר חס ושלום נישט מיינען כאילו אין די תורה זענען דא זאכן וואס זענען פשוט'ע דיבורים, נאר מען דארף אוודאי חזר'ן און גלייבן אין דער הייליגקייט און גרויסקייט דערפון.

די התגלות פונ'ם "אור הגנוז"

מיר גרייטן זיך יעצט אריינצוגיין אין די הייליגע ימי החנוכה, די עיקר מתנה פון חנוכה איז דאך דער "אור הגנוז". דער "**בני ישראל**" ברענגט פון די "**שלשה עדים נאמנים**", אז דער אור הגנוז ליגט אין די תורה. דער אייבערשטער וואס האט באשאפן דעם "**וירא אלקים את האור כי טוב**", האט עס געמוזט באהאלטן וויל עס איז געווען צו א גרויסער אור; האט דער אייבערשטער עס באהאלטן אין די תורה, און דער **אור** וועלט **נתגלה יעדעס יאר חנוכה** דורך דעם ענין פון "**נר מצוה ותורה אור**".

און וואס מיינט דאס "אור הגנוז בתורה"? איינע פון די חלקים וואס מ'קען לכאורה מסביר זיין אלס א פרט וואס עס מיינט אור הגנוז בתורה, איז טאקע אזא סארט ענין.

די יונים האבן געוואלט "**להשכיחם** תורתך ולהעבירם על חוקי רצונך". דער בני יששכר ברענגט כסדר אז "**שכ"ח**" זענען די זעלבע אותיות ווי "**חושך**"; זיי האבן געוואלט אז די אידן זאלן האבן א **חשכות** אין די תורה.

חשכות מיינט אמאל א חושך וואס מ'זעט גארנישט, ממש "כעיוור באפילה". אבער בדרך כלל, אפילו ווען עס איז טונקל, איז עס נישט אזא חושך ווי מצרים; מ'זעט יא, נאר מ'זעט זאכן מיט א "שווארצן בליק". מ'זעט זאכן זייער אויבנאויפדיג, קוים וואס מ'קען באמערקן די זאך, און אוודאי קען מען נישט באמערקן די זאך מיט איר פולן גלאנץ און שיין. וועו עס איז דא אן אור, זעט מען די זעלבע זאך פיל שטערקער, **מיט אלע פרטים און מיט די גאנצע הערליכקייט וואס ליגט אין דעם.**

די יונים האבן דאך אלעמאל געוואלט מגביר זיין דעם טבע; זייער גאנצע ענין איז געווען צו מגביר זיין דעם גוף מיט דעם טבע. אזוי ווי זיי האבן געוואלט אז מענטשן זאלן נאר קוקן אויף די טבע און נישט אויף ניסים וואס זענען העכער פונעם טבע, האבן זיי אויך געוואלט אז מען זאל אנקוקן די **תורה הקדושה** אליין ווי א **טבע**. וואס מיינט דאס "אזוי ווי א טבע"? א טבע מיינט א זאך וואס איז פשוט און פארשטענדליך מיט'ן "פשוט'ן שכל".

מען קען אנקוקן די תורה הקדושה ווי א פשוט'ע תורה: עס זענען דא פסוקים אין די תורה וואס רעדן פון פשוט'ע זאכן, פון דעם גוי אדער יענעם גוי, פון דעם פאלק

אדער אן אנדער פאלק.

איינער וואס קוקט אן די תורה אזוי, קוקט איהר אן מיט א געוואלדיגן "חושך" און טונקלקייט. דאס איז "החשיכו עיניהם של ישראל", אז מען זאל כאילו אנקוקן די תורה מיט א בליק פון: "וואס איז עס שוין? מען זעט וועדטער, פיין; מען דארף מעביר סדרה זיין, וועט מען אפזאגן אלע אלופים, פיין; אבער וואס איז עס שוין?" דאס איז דער **חושך** פון **מלכות יון**.

אבער מדה טובה מרובה, האט דער אייבערשטער געהאלפן אז עס איז געווען א התגברות פון קדושה. האט מען ממשיך געווען פיל שטערקער דעם **אור הגנוז בתורה**. דאס איז געקומען נישט נאר כדי מען זאל נישט טראכטן חס ושלום "כי דבר ה' בזה" אויף זאכן אין די תורה וואס זענען טונקל אדער פשוט, נאר טאקע כדי זוכה צו זיין טועם צו זיין אין די וועלט דעם אור הגנוז בתורה - **דעם אור וואס איז באהאלטן אין "אלע חלקי התורה" וואס זענען אויס ווי "דברים פשוטים"**. דאס אליין איז געווען די מתנה פון חנוכה: צו טרעפן דעם אור הגנוז בתורה אין די חלקים פון די תורה וואס קענען אויסקוקן ווי "טבע"; צו טרעפן דארט די **גרעסטע קדושה און העכערקייט** אין אזעלכע פסוקים. דאס איז ממש דער "**גרעסטער נצחון**" אויף דעם **חושך** פון **מלכות יון** דורך דעם געוואלדיגן **אור**.

עס קען אפשר זיין א שיינער רמז צו דעם, אלע שטעלן זיך דאך אויף דעם באקאנטן דיוק אין דעם נוסח ההודאה: "ופנו את היכלך וטהרו את מקדשך **והדליקו נרות בחצרות קדשך**". האט מען דען געצינדן די נרות אין די "חצרות"? מען האט דאך געצינדן אינעווייניג אין דעם "היכל"!

אבער עס קען זיין אז דאס קומט מרמז צו זיין אז דער "והדליקו נרות" גייט ארויף אויפ'ן "פועל יוצא" פונעם **אור המנורה** און פונעם **נס חנוכה**. די **גאנצע תורה** איז דאך "**מקדשך**", די גאנצע תורה איז איין שטיק קדושה. נאר עס קען זיין אז אזוי ווי אין א הויז איז דא דער היכל (דער אינעווייניג), די שטיבער, און דער הויף; דער הויף זעט אויס נאר ווי אן "אריינפיר", כדי אנצוקומען צום הויז, און עס האט אוודאי נישט די זעלבע חשיבות ווי דער עצם פלאץ וואו מען וואוינט.

ביז עס איז געווען דער נס חנוכה און דער נצחון איבער מלכות יון, האט זיך נאך געקענט איינעם "דאכטן" אז אין די תורה הקדושה איז אויך דא א "היכל", א "בית", און "חצרות". אז עס זענען דא חלקי התורה וואס זענען ממש דער שפיץ און דאס הייליגסטע, און עס זענען דא חלקים וואס זענען פשוט'ערע זאכן. אוודאי איז אלעס אין די תורה געשריבן פאר א "סיבה", אבער מען האט געקענט מיינען אז דאס איז נאר ווי א "הויף" אנצוקומען צום שפיץ קדושה.

דאס אלעס איז נאר געווען 'פאר' עס איז נתגלה געווארן דער אור הגנוז בתורה. איינמאל מען האט **מגלה געווען דעם אור הגנוז מיט די גרויסע לעכטיגקייט פונעם נס חנוכה**, האט מען געזען אז עס איז **נישטא קיין "הויף"**. וואו עס איז נאר דא א שטיקל פון די תורה וואס זעט אויס אפשר נאר ווי א חצר אדער אן אריינפיר, איז אלעס איין שטיק קדושה, **איין שטיק מקדש**!

דורך דעם וואס "**וטהרו את מקדשך**" - מען האט מטהר געווען דעם בית המקדש מיט אזא הייליגקייט און אראפגעברענגט אזא געוואלדיגן אור - האבן די אידן זיך אויסגעלערנט אז מען קען אנצינדן **נרות** אין אלע "**חצרות קדשך**". אפילו אין די חלקי התורה וואס עס האט זיך אים געדאכט אז דאס איז נאר א "חצר", אן אריינפיר אדער זייטיגע פרטים, איז אין יעדע זאך דא אזא "אור" און אזעלכע געוואלדיגע "נרות". **דאס איז די התגלות פון דעם אור הגנוז**. איז טאקע דער סוגיא א "דבר בעתו" הכנה צום חנוכה, אז מען זאל זוכה זיין צו די אורות פונעם אור הגנוז בתורה, טאקע אויף אזא אופן צו טרעפן די **נרות** אין די חלקי התורה וואס קענען אויסקוקן ווי בלויז **חצרות**.

די אכטע פון די עיקרי אמונה

דער הייליגער **רמב"ם**, אין פירוש המשניות ווען ער שטעלט אוועק די **עיקרי האמונה** (פרק חלק אין מסכת סנהדרין) וואו די משנה זאגט די הארבקייט פון איינעם וואס זאגט אז תורה אינה מן השמים, אז ער האט נישט קיין חלק לעולם הבא - שמועסט דארט אויס די אלע יסודות. דער עיקר ה**ח'** (וואס האט אפשר א שייכות מיט די **ח'** ימי חנוכה) איז טאקע די אמונה אז א מענטש זאל גלייבן אז די גאנצע תורה איז מן השמים. דער נוסח אין די סידורים לויט דעם איז: "**שכל התורה המצויה עתה בידינו היא הנתונה למשה רבינו עליו השלום**".

ווען דער רמב"ם וויל ארויסברענגען וואס עס מיינט דער חיוב פון גלייבן אין "**תורה מן השמים**", ברענגט ער ארויס די דוגמא אז מען דארף גלייבן אז עס איז נישטא קיין חילוק אין די תורה הקדושה, און עס זאל חס ושלום נישט זיין קיין "דבר ה' בזה". ער גיבט טאקע א משל פון דריי פסוקים אין די תורה וואס זענען אויס ווי פסוקים וואס האבן נישט קיין ספעציעלע חשיבות, נאר זענען אזא בחינה פון "בחצרות קדשך": דער פסוק "**ובני חם כוש ומצרים**", דער פסוק "**ושם אשתו מהיטבאל**" (אין די וואכעדיגע סדרה), און דער פסוק "**ותמנע היתה פילגש**". ער זאגט אז עס איז נישטא קיין חילוק אין די קדושה צווישן די פסוקים און די פסוקים פון "**אנכי ה' אלקיך**" אדער "**שמע ישראל**". דאס איז די אמונה וואס א איד דארף האבן, אז עס איז נישטא קיין שום חילוק. פארוואס? ווייל "**הכל מפי הגבורה**", און אלעס איז "**תורת ה' תמימה**", טהורה, קדושה און אמת.

איי, אונז זענען מיר עס דאך נישט. פאר אונז זענען דאך די פסוקים אויס ווי פשוט'ע פסוקים; מען זעט נישט קיין גרויסע ארבעט וואס מען קען דא פארשטיין און

זיך אריינטון. אויף דעם פירט אויס דער רמב"ם: וואס דארף א איד טון? עס איז א שטארקע לשון: "ואין לאיש אלא להלך", מען דארף גיין "בעקבות דוד", וואס ער איז "משיח אלקי יעקב", ער איז געזאלבט פונעם הייליגן באשעפער. וואס האט דוד המלך געטון? ער האט געבעטן דעם אייבערשטן: "**גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך**". עס איז זיכער אז אין יעדן דיבור ודיבור מן התורה, זאגט דער רמב"ם, זענען דא חכמות ופלאים; עס איז "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים". אונז זענען מיר דערווייל נאך נישט זוכה צו זען. דארף מען בעטן דעם אייבערשטן: גיב אונז א מתנה מיר זאלן יא זוכה זיין עפעס צו זען, "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך", און מיר זאלן וויפיל עס איז שייך, זוכה צו זיין אז עס זאל יא נתגלה ווערן צו אונז דער אור הגנוז. אבער דער "**חיוב האמונה**" איז, אז מען זאל נישט האבן קיין שום ספק אז עס איז נישטא קיין שום הפרש צווישן די פסוקים פון "**ותמנע היתה פילגש**" און די פסוקים פון "**אנכי**" מיט "**שמע ישראל**". דא זעט מען אויך פון דעם וואס דער רמב"ם האט געגעבן די פסוקים פון סוף פרשת וישלח, "ושם אשתו מהיטבאל" און "ותמנע היתה פילגש", אלס א "משל", ווייל דאס זעט דאך אויס די וויכטסטע פון פסוקים אין די תורה וואס עס קען עפעס ליגן אין דעם.

כדי אביסל מסביר צו זיין: וויאזוי קען טאקע זיין אז אלע פסוקים אין די תורה זאלן האבן די זעלבע חשיבות? עס איז דאך קלאר אז וועט מען רעדט פון "שמע ישראל" און "אנכי", זענען דאס ממש די עיקרי יסודות הדת און די עיקרי האמונה. וויאזוי קען מען טאקע אביסל מסביר זיין אז אלע פסוקים אין די תורה האבן די זעלבע חשיבות? דער הייליגער **מבי"ט** זיע"א, וואס האט געשריבן דאס ספר "**בית אלקים**", וואו ער גייט דורך אלע י"ג עיקרים מסביר צו זיין מיט ראיות און הוכחות, (שער היסודות פרק ל"ג) ערקלערט דעם יסוד וואס דער רמב"ם ברענגט ארויס, אז עס איז נישטא קיין שום חילוק צווישן איין ענין אין די תורה און דעם אנדערן.

קודם ברענגט ער א ראיה מצד די **הלכה**: וועט מען קומט שרייבן א ספר תורה, וועט קיינער נישט זאגן אז אויב איינער וויל שרייבן די "אלופי עשו" סוף פרשת וישלח, דעמאלטס קען ער נעמען אן אנדערע פארמעט אדער אז דער גויל מוז נישט זיין אויסגעארבעט **לשם קדושת ספר תורה**. אדער אז דארטן מעג אפשר פעלן אן אות, אדער זיין צוגעשריבן אדער צוגעקלעבט אן אות. חס ושלום! יעדער ווייסט אז עס איז נישטא קיין שום נפקא מינה אין **הלכות ספר תורה** צווישן שרייבן יענע פרשה און שרייבן "אנכי" מיט "שמע ישראל". די זעלבע זאך איז לגבי לייענען בציבור; עס איז נישטא קיין שום נפקא מינה לגבי מאכן א ברכה אדער לגבי עולה זיין.

[אסאך מאל קומט אויס אין די פרשיות אין די וואכן פון חודש כסלו, וועט עס זענען דא אסאך שמחות – זאלן אלעמאל זיין שמחות אין אלע חדשים – און מען טיילט אויס די עליות פאר די חתנים, אסאך מאל נעמט מען אלע פסוקים פון די "אלופי עשו" און מען צוטיילט עס אזוי אז יעדער חתן באקומט דארטן א פאר "אלופים". עס זעט אפשר אויס עפעס אזוי נישט בא'טעמ'ט, עולה צו זיין די "אלופי עשו". פונעם **קאלשיצער רב** זכרונו לברכה ווערט געברענגט אין "**דברי חנה**" אין די מנהגים, ער האט אמאל געמאכט אן אויפרוף פאר איינעם פון די קינדער אין פרשת וישלח, און עס זענען געווען אסאך געסט, האט ער געהייסן מען זאל טיילן אסאך עליות ביי די פרשה פון די אלופים. ער האט געזאגט בלשון קדשו אז מען זאל "**צושניידן די אלופים אויף שטיקער**"; דורך דעם וואס מען מאכט אסאך עליות, צושניידט מען עס. אבער דער מבי"ט ברענגט ארויס פון דעם אליין, אז אין הלכות קריאת התורה איז עס פונקט אזא שטיקל תורה, און מען זעט וויטער אז עס האט די זעלבע קדושה].

דער הסבר פארוואס עס האט טאקע די זעלבע קדושה? זאגט ער צוויי טעמים. דער ערשטער הסבר איז, וויל די קדושה פון די תורה הקדושה גייט נישט דוקא לויט די וועלט ווערטער וואס שטייען אין די תורה, נאר די קדושה האט צו טון מיט דעם **וועלט עס האט געזאגט די ווערטער**. א מלך, אויב איינער פאלגט אים נישט, איז ער א מורד במלכות און ער איז חייב מיתה. איז דען דא א נפקא מינה **וועלכע זאך דער מלך האט באפוילן?** ניין, עס איז נישטא קיין נפקא מינה. דער פונקט איז: אויב דו האסט נישט געפאלגט **וואס דער מלך האט געזאגט.** עס שטייט ביי יהושע בן נון: "כל איש אשר ימרה את פיך... לכל אשר תצונו יומת". דער אייבערשטער האט אים געזאגט: דו ביסט דער מלך ישראל; עס איז נישט קיין חילוק וואס דו זאגסט, אויב דו זאגסט עס און מען פאלגט נישט, איז מען חייב. אויב אזוי, ווערט די תורה הקדושה נישט געשאצט דוקא לויט די ווערטער וואס שטייען אין איר, נאר זי ווערט געשאצט לויט דעם וועט עס האט געזאגט די ווערטער. אויב דער אייבערשטער האט געזאגט די ווערטער "ואחות לוטן תמנע ותמנע היתה פילגש", אפילו אויב אין מיינע אויגן כאפ איך נישט דעם תוכן פון די ווערטער, אבער **אז דער אייבערשטער האט דאס געזאגט, דאס אליין איז די קדושה און די גרויסקייט פון דעם, אז די גאנצע תורה איז גלייך הייליג.** פארוואס? ווייל עס קומט פון איין באשעפער! עס איז דאך נישטא קיין ספק אז יעדע ווארט אין די תורה האט דער אייבערשטער געהייסן משה רבינו אראפשרייבן. **דברים אמיתיים נאמרים מפיו ק-ל יתברך**, און דאס אליין מאכט די קדושה פון די אלע ווערטער.

אינטערעסאנטע חשבונות

ער לייגט צו אן אינטערעסאנטן חשבון. וואס ווייזט אז מען קוקט נישט אויף די תורה הקדושה נאר מצד די ווערטער, נאר מען קוקט אויפן באשעפער וואס האט געשריבן די ווערטער. און אויב אזוי איז אלעס די זעלבע הייליג, וויבאלד אלעס איז געשריבן געווארן פונעם הייליגן באשעפער, דעם זעלבן בורא.

ער זאגט, וועו מען באטראכט די תורה הקדושה, קען מען לכאורה צעטיילן די פינף חומשים אין דריי מדרגות אדער קאטעגאריעס: לכאורה די צוויי חומשים, **ויקרא** און **במדבר**, זענען די מערסטע "**תורה'דיג**", ווייל רוב מצוות געפינען זיך אין די צוויי חומשים. די צוויי חומשים **בראשית** און **שמות** זענען לכאורה ווייניגער תורה'דיג; עס זענען דא ווייניגער מצוות און אסאך מער **סיפורים**. לכאורה טראכט יעדער איינער אז **מצוות** זענען הייליגער ווי **סיפורים** וואו די תורה דערציילט מעשיות. ווייטער משנה תורה קען אפשר אויסקוקן נאך א מדרגה ווייניגער, ווייל דאס האט דאך נישט דער אייבערשטער אליין געזאגט; עס קוקט אויס פון די לשונות הפסוקים אז משה רבינו האט דאס געזאגט.

זאגט דער מבי"ט, לאמיר זען וויפיל שמות הקדושים, וויפיל מאל עס וועט דערמאנט דער אייבערשטער'ס נאמען אין די חומשים, אז אין **בראשית** און **שמות** געפינט זיך בערך **אכט הונדערט** מאל דעם אייבערשטער'ס נאמען. אין **ויקרא** און **במדבר** איז דא אינאיינעם נאר **זיבן הונדערט מאל** דורך די גאנצע צוויי חומשים. וואס זעט מען פון דעם? אז **אין די חומשים פון די סיפורים איז דא אסאך מער שמות הקדושים**. דאס איז טאקע דערפאר, ווייל די שמות הקדושים וואס זענען איינגעפלאנצט אין די סיפורים ווייזן אז ער הייבט אויף די אלע מעשיות; עס וועט א שטיק קדושה, וויבאלד עס איז אנגעפילט מיט שמות הקדושים מיט דעם אייבערשטער'ס נאמען וואס וועט דאס דערמאנט אפילו בגלוי. חומש דברים (משנה תורה), וואס קען אפשר אויסקוקן ווי עס האט נאך ווייניגער וויבאלד עס איז געזאגט געוואלט דורך משה רבינו, דאס איז דאך דא **מער ווי אכט הונדערט שמות הקדושים** אין איין חומש אליינס. דאס קומט צו ווייזן אז די זאכן וואס שטייען אין משנה תורה פארמאגן אזא הויכע קדושה, אז מען טרעפט דאס אזוי פיל שמות הקדושים צו ווייזן אז עס פעלט גארנישט פון די קדושה.

די פסוקים וואס זענען מצוות אליין, וואו עס פעלט נישט אויס צו ווייזן די קדושה דערפון וויל דער פשט אליין איז ממש די תורה הקדושה, דאס טאקע זעט מען ווייניגער שמות הקדושים. ממילא, דאס וואס מען זעט אז דער אייבערשטער האט אריינגעלייגט די שמות הקדושים אין די אלע פרשיות, האט דער אייבערשטער געוויזן אז דא ליגט די גרעסטע קדושה וואס קומט פונעם אייבערשטן אליין.

ס'איז נישט דאס וואס 'דו' זעהסט...

דער "**בית אלקים**" זאגט א צווייטן הסבר פארוואס די אלע וועלטער האבן אזא קדושה. מיר קוקן אן די וועלטער לויט ווי זיי שטייען פשוט און מיר טראכטן פארוואונדערט, וואס פעלט אויס צו וויסן אז איין גוי האט געהייסן **לוטן** און א גוי'טע האט געהייסן **תמנע**? אבער "כל התורה כולה שמותיו של הקדוש ברוך הוא" - די גאנצע תורה איז צירופי שמות. נאך פאר די תורה איז געגעבן געווארן, איז שוין די גאנצע תורה געווען געשריבן ביי אים אויבן, און יעדע וואלט אין די תורה איז צוזאמגעשטעלט פון שמות הקדושים.

אויב אזוי איז דאך סתם אזוי נישט שייך אליינס צו טראכטן קיין שום חשבון. דו קוקסט אן א פסוק לויט די וועלטער וואס שטייען, און עס פאלט דיר איין אז די וועלטער זענען טאקע דער פשוט'ער פסוק. דער גאנצער פסוק - דו מיינסט אז דו זעסט בלויז וועלטער, אבער דערווייל **לויפן דא דורך שמות הקדושים**. מען זעט אסאך אין **רבינו בחיי** וואו ער שרייבט אויף א געוויסן פסוק אז דער פסוק אנטהאלט א שם פון מ"ב (צוויי און פערציג) אותיות, אדער אן אנדערע מורא'דיגע סגולה, אפילו אויף פסוקים וואס קוקן אויס גאר פשוט.

ממילא אויב אזוי איז עס **פשוט איין שטיק קדושה**, און מען דארף אמאל אפילו נישט צוקומען צום ערשטן הסבר. עס איז דאך אסאך פשוט'ער: עס זענען ממש שמות הקדושים, נאר עס איז אויסגעשטעלט אויף אזא אופן אז עס דאכט זיך אונז אז מיר זענען דא וועלטער און נעמען פון מענטשן, בשעת באמת איז אלעס שמות הקדושים.

דער מבי"ט ווייזט אן אן אינטערעסאנטן חשבון אז די גאנצע תורה איז שמות הקדושים. די תורה האט **כ"ב אותיות**, און אלע וועלטער אין די תורה זענען צוזאמגעשטעלט פון די כ"ב אותיות. וויפיל פון די כ"ב אותיות זענען טאקע א חלק פון שמות הקדושים? די שמות וואס מיר קענען, וואס האבן א דין קדושה אז מען דארף זיי שרייבן מיט ספעציעלע קדושה, זענען פינף שמות: **הוי"ה**, **אלקים**, **אקי"ה**, **אדנ"י**, און **שק"י**. דערנאך איז דא דער שם **צבאות**, [וואס וועלט נישט דערמאנט אין די תורה אבער עס איז אויך א שם וואס וועלט דערמאנט אין ספר שמואל]. און צוזאמען זענען עס זעקס שמות: יעצט לאמיר זען וויפיל פון די אותיות התורה געפינען זיך צווישן די אלע וועלטער: צוועלף אותיות. **א'** געפינט זיך אין **אדנ"י** און **אקי"ה**; **ב'** איז דא אין **צבאות**; **ג'** איז נישט דא אין די שמות; **ד'** איז דא אין **אדנ"י**; **ה'** און **ו'** זענען פשוט אין שם **הוי"ה**; **ז', ח', ט'** זענען נישטא אין קיין קיין שם; **י'** איז דא; **כ'** איז נישט דא; **ל', מ', נ'** זענען דא אין **אלקים** און אין **אדנ"י**; דערנאך **ס', ע', פ'** זענען נישטא; **צ'** איז דא אין **צבאות**; **ק'** און **ר'** זענען ווייטער נישטא; **ש'** איז דא אין **שק"י**; און **ת'** איז אויך דא אין **צבאות**. בסך הכל זענען דא צוועלף אותיות פון אלע כ"ב אותיות וואס זענען טיילן פון א שם: **א', ב', ד', ה', ו', י', ל', מ', נ', צ', ש', ת'**. עס בלייבן איבער צען אותיות וואס מען קען נישט מאכן קיין שם פון זיי. די אותיות **ג', ז', ח', ט', כ', ס', ע', פ', ק', ר'**. אבער מען זאגט דאך אז "**כל התורה כולה שמותיו של הקדוש ברוך הוא**". וויאזוי קען מען מאכן שמות הקדושים פון אותיות וואס גייען נישט אריין אין קיין שם? עס קען זיין פשוט אז עס זענען דא אסאך אנדערע שמות חוץ די, ווי למשל שם פון "אנא בכח" אדער שם מ"ב וכדומה. אבער ער זאגט אזא הסבר: יעדע שם איז דאך **מקדש לאחריו**; יעדע אות פון די תורה הקדושה וואס איז א

חלק פון א שם, איז אויך מקדש איר שכן. למשל, די **ב'** איז מקדש די **ג'**, ווייל עס איז דער שכן פון די **ב'**. די אותיות **ד', ה', ו'** וואס זענען יא אין א שם, דריי אותיות רצופות זענען מקדש די קומענדיגע דריי אותיות נאכאנאנד, **ז', ח', ט'**. די **י'** איז מקדש די **כ'**.

דערנאך קומען **ל', מ', נ'**, וואס זענען מקדש די **ס', ע', פ'**. די **צ'** איז מקדש די **ק'**. וואס טוט זיך מיט די **ר'**? די **צ'** איז נאר איין אות פאר די **ק'**. איז די חשבון, אז די **ר'** ווערט נתקדש פונעם אנדערן שכן: די **ש'** איז מקדש די ר' וואס שטייט פארדעם. די **א'** מיט די **ת'**, וואס זענען די ערשטע און די לעצטע אותיות, זענען שוין כולל אלעס אינאיינעם. ממילא, וויבאלד יעדע אות איז מקדש איר שכן, און ווען עס זענען דא דריי אותיות אינאיינעם איז עס מקדש די קומענדיגע דריי שכנים, אזוי ווערט יעדע אות נכלל. יעדע פון די כ"ב אותיות ווערט נכלל אין די קדושת השם, דעריבער איז נישטא "קיין שום חילוק" וועלכע ווארט עס שטייט אין די תורה, ווייל אלעס איז שמותיו של הקדוש ברוך הוא. דאס זענען די צוויי הסברים:

לאמיר צוגיין צום פסוק...

לאמיר טאקע אביסל צוגיין צום פסוק און שמועסן דערווען, כדי מגלה צו זיין דעם "אור הגנוז" וואס ליגט אין די תורה, לויט ווי די ספרים הקדושים ברענגען ארויס.

קודם לאמיר נעמען דעם פשטות פון דעם ענין וואס מנשה המלך האט זיך אזוי געווואונדערט: וואס האט די תורה געדארפט שרייבן די ווערטער "ותמנע היתה פלגש" און "ואחות לוטן תמנע"?

באמת געפינען מיר צוויי מאל אין די תורה דעם שמועס פון תמנע, אין צוויי אנדערע פסוקים: איינס איז "ואחות לוטן תמנע", און דאס צווייטע וואס איז געשעהן פריער איז "ותמנע היתה פלגש".

פון דעם לשון הגמרא זעט מען אז מנשה האט געהאט א קשיא אויף ביידע פסוקים, סיי אויף "ותמנע היתה פלגש" און סיי אויף "ואחות לוטן תמנע", פארוואס די תורה דארף דאס ארויסברענגען.

דער זעלבער שמועס געפינט זיך אין **מדרש** דא אין פרשת וישלח. דארט שטייט אבער נישט א לשון פון "דרשות של דופי"; דארט שטייט פונקט פארקערט: **רבי שמעון בר יוחאי,** וואס האט געדרש'נט די תורה הקדושה מיט אזא "אמונה" און מגלה געווען די אלע "סודות התורה", ער האט זיך אויך געשטעלט מיט די זעלבע קשיא: וואס פעלט אויס צו שרייבן דעם פסוק "ותמנע היתה פלגש"?

מיר דארפן יעצט צענעמען צי די קשיא איז אויף ביידע פסוקים, אדער צי די קשיא איז נאר אויף "ואחות לוטן תמנע".

דער הייליגער **מהרש"א** אין מסכת סנהדרין צענעמט עס זייער שיין. ער זאגט אז לויטן פשטות פון מדרש איז די קשיא אויף "ותמנע היתה פלגש". אבער מנשה המלך, אים האט נישט אזוי ווייט געשטערט דעם "ותמנע היתה פלגש", נאר אים האט מער געארט דעם "ואחות לוטן תמנע".

וואס איז די נפקא מינה? לכאורה, אויף א פשוט'ן אופן זענען דאך ביידע זאכן סתם די היסטאריע פון גויים, און וואס גייט אונז עס אן?

מיר וועלן געבן א קורצע הקדמה איבער דעם אויסשטעל פון דעם לעצטן חלק פון די פרשה, כדי צו פארשטיין וואס דער מהרש"א וויל דא ארויסברענגען און מסביר זיין.

אין פרשת דברים, וועט משה רבינו רעדט צו כלל ישראל, רעדט ער וועגן די דריי פעלקער וואס דער אייבערשטער האט נאכנישט געגעבן קיין רשות איינצונעמען (ערשט וועט משיח וועט קומען וועט מען זיי מעגן איינענעמען), דאס זענען "**קיני, קניזי, וקדמוני**", וואס זענען דעמאלטס געווען **עמון, מואב און אדום**.

דארט זענען אויך דא פסוקים אין די תורה, ווי די גמרא דרוקט זיך אויס אין מסכת חולין, וואס זענען אויס כאילו ווי זיי זענען "ראוי לשרוף" (חס ושלום) - דאס הייסט פסוקים וואס זענען אויס גאר אומאינטערעסאנט, וואו מען פארציילט די גאנצע היסטאריע פון לאנד שעיר.

וואס שטייט דארט אין פסוק? אז אין לאנד שעיר האט קודם געווואוינט דאס פאלק "**חורי**", "**ובשעיר ישבו החורים לפנים**". דער אייבערשטער האט אבער געגעבן א כח פאר עשו צו פארטרייבן די חורי און איבערנעמען דאס לאנד, "**ובני עשו יירשום**". דאס לאנד האט 'קודם' באלאנגט פאר די חורי, און 'נאכדעם' האט עשו עס איבערגענומען. ווען מיר לערנען די וואכעדיגע פרשה, זעט מען אז די פרשה הייבט זיך אן מיט די "אלופים" פון **עשו**: "ואלה תולדות עשו הוא אדום". מען רעכנט אויס א לאנגע רשימה פון די אלופי אדום, זיין משפחה, זיינע קינדער און זיינע ווייבער. דערנאך, ביי שביעי, הייבט זיך אן א נייע שטיקל אין די תורה: "אלה אלופי החורי". **קודם** רעדט די תורה פון די **אלופי אדום**, און **דערנאך** דערציילט די תורה פון דעם פאלק **חורי** וואס האט געווואוינט אין שעיר פאר אדום. צווישן די אלופי החורי ווערט אויסגערעכנט איינער פון די הערן וואס האט געהייסן "**לוטן**". אויף אים פירט דער פסוק אויס: "**ואחות לוטן תמנע**" - **לוטן** האט געהאט א שוועסטער וואס האט געהייסן **תמנע**. לכאורה, אויב די תורה האט שוין יא געוואלט פארציילן די היסטאריע פון אנדערע פעלקער, וואלט זי עס געדארפט שרייבן לויטן סדר: **קודם** די **אלופי החורי** וואס זענען געווען פריער און **נאכדעם** די **אלופי אדום**. פארוואס איז עס פארקערט?

דער פשוט'ער תירוץ איז, אז באמת האט מען נאר געוואלט רעדן פון די אלופי אדום. מען האט בכלל נישט געזוכט צו רעדן פון די אלופי החורי, און די תורה

וואלט עס נישט געדארפט אריינשרייבן. די איינציגע סיבה פארוואס מען האט געשריבן די אלופי החורי, איז כדי בעסער מסביר צו זיין וואס עס שטייט ביי די אלופי אדום. ביי די אלופי אדום שטייט אז אליפז האט געהאט א פילגש וואס האט געהייסן "תמנע", "**ותמנע היתה פלגש לאליפז בן עשו**". וויל די תורה אונז פארציילן וועד די תמנע איז געווען און וואס איר יחוס און היסטאריע איז. דערפאר, **נאכדעם** וואס מען רעדט פון **אדום** און מען דערמאנט **תמנע**, גייט די תורה מסביר זיין די גאנצע השתלשלות פון איר משפחה, אז זי קומט פון די אלופי החורי. קומט אויס אז **די גאנצע פרשה פון אלופי החורי אין די תורה איז נאר געשריבן געווארן צוליב די דריי ווערטער: "ואחות לוטן תמנע"**. און דאס איז וואס מנשה המלך האט נישט געקענט פארשטיין, ווי דער מהרש"א איז מסביר.

ער האט געפרעגט: אויב איך וועל נישט וויסן ווער **תמנע** איז געווען, וועט עפעס פאסירן? צי ווייס איך דען ביי **אהליבמה** און די אנדערע וועד זיי זענען געווען? ממילא זאגט דער מהרש"א אז די "דרשה של דופי" פון מנשה המלך איז נישט געווען אזוי שטארק אויף "**ותמנע היתה פלגש**", ווייל דארט פארציילט מען די היסטאריע פון אדום, עשו, וואס איז יעקב'ס ברודער און א חלק פון די משפחה פון די אבות. אבער צו ברענגען א "גאנצע פרשה" פון "אלופי החורי" נאר צוליב די דריי ווערטער "ואחות לוטן תמנע", כדי צו וויסן וועד די תמנע איז געווען - דאס האט ער געהאלטן פאר איבריג. דער פסוק "ואחות לוטן תמנע" האט אים פיל מער געארט, און דאס וואס ער דערמאנט "ביידע פסוקים" איז נאר צו ווייזן: צי איז טאקע "אזוי וויכטיג" צו וויסן וועד תמנע איז געווען, אז מען מוז שרייבן "**ואחות לוטן תמנע**" נאר ווייל עס שטייט פריער "**ותמנע היתה פלגש**"?

אזוי האט מנשה געטענה'ט. אבער דער מהרש"א זאגט אז פונעם מדרש זעט נישט אויס אז די קשיא הייבט זיך אן ערשט ביי "ואחות לוטן תמנע". אין מדרש פרעגט ר' שמעון בן יוחאי דירעקט אויף "**ותמנע היתה פלגש**".

פארוואס? ווייל דאס אליין זעט אויס מורא'דיג איבעריג. דו ווילסט רעדן פון אליפז? פיין. אויסצורעכענען זיינע וויבער און דאס גאנצע געשעפט? מסכים. אבער דאס איז אויך א פונקטליכע נפקא מינה וועלכע פרוי איז געווען די "**עיקר**" און וועלכע איז געווען די "**פילגש**"? וועד עס איז געווען 'מער חשוב' און וועד עס איז געווען 'ווייניגער חשוב' - דאס קוקט דאך זיכער נישט אויס צו האבן עפעס א חשיבות. ממילא, אזוי צי אזוי האט ער געהאלטן אז אפילו דאס וואלט "ותמנע היתה פילגש" אליין פאסט אויך נישט אריין.

סך הכל איז אזוי: "ותמנע היתה פילגש" קען מען נאך אפשר גרינגער אראפשלינגען, ווי דער מהרש"א איז מסביר ווייל עס איז א חלק פון עשו'ס משפחה; אבער "ואחות לוטן תמנע", וואס איז א גאנצע פרשה נאר פאר דעם איינע 'תמנע', איז זיכער שוועד. אבער באמת איז אפילו "ותמנע היתה פילגש" אויך שוועד צו פארשטיין, ווייל אפילו אויב מען וויל עס יא דערמאנען, דארף מען דאך נישט שרייבן די אלע פרטי המשפחה.

אלא מאי, וואס איז יא דער לימוד פון דעם? עס זענען באמת דא צוויי מהלכים וואס דער לימוד איז. [דערווייל רעדן מיר נאך אין פשטות, פאר מיר וועלן רעדן פונעם סודות'דיגן און פנימיות'דיגן חלק]. א פשטות'דיגע לימוד פארוואס די תורה האט דאס געשריבן אז אפילו פשוטו כמשמעו זאל מען קענען ארויסנעמען א שטארקע לימוד.

מיד דאפן וויסן אונז־ער אייגענע חשיבות

די גמרא זאגט ווי רש"י ברענגט עס אראפ אין חומש, אז דער הסבר איז, אז מען וויל דא ארויסברענגען די חשיבות פון כלל ישראל. אמאל דארף מען צוקומען צו ווייזן אז א "פרעמדער" האט פארשטאנען די חשיבות פון כלל ישראל, כדי מיר זאלן זיך פון דעם אויסלערנען און אליין וויסן אונזער חשיבות. אז א גוי פארשטייט ווי גרויס און חשוב מיר זענען, דארפן מיר דאס אליין ארויסלערנען.

מען וויל ארויסברענגען די חשיבות פון כלל ישראל, דארף מען וויסן אזוי: וועד איז געווען תמנע? זי איז געווען "אחות לוטן", די שוועסטער פון לוטן. וועד איז געווען לוטן? איינער פון די "אלופי החורי". די גמרא זאגט אז אלופי החורי איז א בחינה פון "מלכותא בלא תגא" - א מלכות אן א קרוין, אבער עס הייסט א בחינה פון א מלך. זי איז אלזא געווען פון א **גאר חשוב'ע משפחה** לויט די "גוי'אישע" באגריפן.

צו ווערן א **פילגש** איז ווי א **שפחה**, אן אויסגעשפילטע פרוי; עס איז נישט די ריכטיגע חשוב'ע פרוי. ווי קומט עס טאקע אז תמנע, וואס וואלט געדארפט טון א "קעניגליכע שידוך", זאל גאר ווערן א "פשוט'ע פילגש", אזא אויסגעשפילטע פרוי ביי אליפז? דערציילט די גמרא אז עס איז איר געגאנגען אין לעבן צו האבן די זכיה זיך משדך צו זיין מיט **אברהם אבינו'ס משפחה**. יעדער האט געווואוסט אז אברהם אבינו איז געווען "אב המון גוים" און מען האט געווואוסט די געוואלדיגע חשיבות פון זיין משפחה. איז זי געקומען צו אברהם אבינו וויל זי ווייל זיך מגייר זיין און ווערן א חלק פון זיין משפחה, אבער אברהם אבינו האט איר נישט געוואלט מקבל זיין.

אלע מפרשים רעדן ארום פארוואס ער האט נישט געוואלט; אברהם אבינו איז דאך געווען דער וואס האט מגייר געווען 'יעדן איינעם', און פונקט איר האט ער נישט געוואלט? איינע פון די הסברים שטייט אין "**נזר הקודש**" אויפ'ן מדרש, און דער "**ברית אברם**" ברענגט עס אויך אראפ, אז אברהם אבינו האט געהאלטן אז לעתיד לבוא וועט מען נישט מקבל זיין קיין גרים. וויבאלד לעתיד לבוא וועלן די אידן זיין ברום המעלה, וועט מען טראכטן: **דו קומסט נאר צו אונז ווייל דו ווילסט הנאה האבן פון אונזער חשיבות**. א גר דארף

קומען מקבל זיין עול התורה אפילו וועו עס איז שווער און נישט געשמאק. אויב תמנע קומט צו אברהם אבינו נאר ווייל זי וויל די "חשיבות" פון זיין א חלק פון זיין משפחה, מיינט זי עס דאך נישט באמת; זי וויל די **גירות** נאר צוליב דעם **שידוך**. אזא גר האט אברהם אבינו נישט מקבל געווען. נאר וועו עס קומט נישט צוליב קיין שידוכים אדער אנדערע אינטערעסן קען מען מקבל זיין. למעשה שטייט אבער אין "ברית אברם" אז לכאורה איז דער חשבון פון אברהם אבינו נישט געווען אינגאנצן אויסגעהאלטן. פארוואס? ווייל דאס וואס מען נעמט נישט אן קיין גרים לימות המשיח דאס איז נאר געזאגט געווארן וועו דער גוי איז 'צוקלאפט' און די אידן זענען 'חשוב', דעמאלט מיינט דער גוי נישט די אידישקייט נאר דעם גוטן מצב. אבער **תמנע** איז דאך געקומען פון א **משפחת המלוכה**, פון די אלופי החורי, ממילא האט איר **בגשמיות** דארט אויך גארנישט געפעלט. אויב אזוי איז עס דאך יא געווען לשם שמים; ווייל אויב דו גייסט אוועק פון דיין אייגענע משפחה וואס איז פונקט אזא **חשוב'ע** און **מלכות'דיגע** און דו קומסט דוקא צו אונז, איז עס א באווייז אויף אן אמת'ע כוונה. אברהם אבינו האט אבער געהאלטן אז זי זוכט "נאר" די חשיבות,

בכל אופן, זאגט די גמרא, אברהם אבינו האט איר נישט געוואלט מקבל זיין, און זי איז געווען אינגאנצן אויסער זיך. האט זי געטראכט: לאמיר כאטשיג גיין צו אן אייניקל פון אברהם אבינו, צו **אליפז בן עשו**, כדי זיך 'עפעס' אנצושליסן; אפילו צו זיין נאר א "פילגש" דארט איז אויך שוין א געוואלדיגע ריווח. דאס איז געווען דער חשבון פון תמנע וויאזוי זי איז אנגעקומען צו אליפז.

קומט אויס אז דאס איז א מורא'דיגע לימוד. דער מדרש פירט אויס: מה דאך זיי האבן זיך מחבר געווען מיט א רשע נאר ווייל ער איז אן אייניקל פון אברהם אבינו און דאס איז געווען ביי זיי אזא חשוב'ע זאך, **כל שכן אז מען דארף זיך מחבר זיין מיט צדיקים** וואס זענען אייניקלעך פון אברהם אבינו און מיט ערליכע אידן. דאס איז א שטארקע לימוד וואס די תורה וויל אונז דא לערנען איבער **די חשיבות פון זיך מחבר זיין מיט צדיקים**.

דעם לימוד צו כאפן די חשיבות פון כלל ישראל קען מען נאר פארשטיין אויב מען שרייבט "ביידע פסוקים". כדי ארויסצוברענגען וועו תמנע איז געווען, מוז די תורה שרייבן דעם פסוק "**ואחות לוטן תמנע**", כדי מען זאל כאפן אז זי קומט פון א **בת מלכים** און פון א **משפחת המלוכה**, אנדערש וואלט מען דאך גארנישט פארשטאנען.

און דאס וואס זי קען באשטיין צו זיין אפילו א "פילגש", קען מען דאך נאר פארשטיין מיט דעם וואס דער פסוק זאגט "**ותמנע היתה פלגש**", ממילא איז פארענטפערט אפילו אויפ'ן פשוט'ן פשט דער פסוק קומט ארויסצוברענגען די חשיבות פון זיך מדבק זיין אין כלל ישראל, דורך די "צוויי פסוקים" אינאיינעם. קוק וועו זי איז געווען - "ואחות לוטן", און קוק צו וואס פאר א נידריג פלאץ זי איז גרייט געווען צו גיין - "היתה פלגש", אלעס נאר כדי צו האבן א שייכות מיט כלל ישראל.

דער הייליגער **רמב"ן** זאגט אז עס ליגט דא נאך א לימוד, א לימוד וואס איז געווען נוגע פאר כלל ישראל שפעטער להלכה למעשה. למעשה פארציילט דאך די גמרא אז ליידער, טאקע צוליב דעם וואס מ'האט איר נישט געוואלט מקבל זיין - און עס איז געווען א שטיקל טענה אויף אברהם אבינו - איז געשען אזא שרעקליכע זאך אז פון דעם **תמנע** איז ארויסגעקומען **עמלק**.

זאגט אבער דער רמב"ן: להלכה דארף מען דאך וויסן וויאזוי מ'זאל באהאנדלען עמלק. ווייל אויב עמלק איז אן אייניקל פון עשו (אליפז בן עשו), איז דאך דא א לאו פון "**לא תתעב אדומי**", און מ'וואלט נישט געמעגט אויסהרג'ענען די עמלקים. כדי אידן זאלן פארשטיין פארוואס מען מעג יא אויסהרג'ענען עמלק, דארף די תורה פארציילן די היסטאריע אז דער גאנצער עמלק שטאמט נאר פון תמנע, וואס איז געווען א פילגש. אזוי ווי זי איז נאר געווען א פילגש, האט עס נישט קיין "יחוס אב" און קיין עכטע יחוס צו אליפז; דעריבער הייסט עמלק נישט קיין עכטער אייניקל פון אדום, און עס איז נישט דא קיין איסור צו הרג'ענען די עמלקים, ווייל עס גייט נישט אריין אינעם לאו פון "לא תתעב אדומי". לויט דעם איז דער יחוס וואס מ'רעכענט אויס די וואך, "ותמנע היתה פלגש", שוין א **הכנה אויף שבת זכור**. עס איז א הכנה אויף פורים, וועו מ'גייט זיין פארנומען אויסצומעקן עמלק; זאלסטו זיך נישט וואונדערן: היתכן מ'הרג'עט אויס עמלק, ער איז דאך אן אייניקל פון עשו? זאגט מען דיר: קוק אהער וועו ער איז, ער איז דאך נאר פון א פילגש, ממילא מעג מען אים יא אויסהרג'ענען.

מ'זעט אבער ביי עמלק אז וועו עס קומט למשל ארויסצוברענגען די אלע עבירות פון עשו, דערמאנט טאקע דער **פייט** פון **שבת זכור** אלע עבירות פון עשו אויפ'ן חשבון פון עמלק. מ'זעט אבער אז ער נעמט ביידע חומרות: די **עבירות** פון **עשו** נעמט ער יא אויף זיך, אבער די **זכותים** פון **עשו** האט ער נישט, דעריבער מעג מען מקיים זיין דעם "**מחה תמחה את זכר עמלק**".

יעקב אבינו באהיט אונז פון המן הרשע

און די נקודה אז צוליב דעם וואס תמנע האט זיך געוואלט משדך זיין מיט אברהם אבינו איז ארויסגעקומען עמלק, און שפעטער איז געקומען די מצוה אויסצוהרג'ענען אלע עמלקים, געפינען מיר הפלא'דיגע שמועסן פונעם הייליגן אזולאי זיע'א (דער חיד"א) און ער ענין דעם זעלבן שמועס בשם המדרש אויף א מער חידוש'דיגן אופן.

דער הייליגער אזולאי רעדט דערוועגן אין עטליכע פלעצער אין זיינע ספרים. אבער דאס פלאץ וואו ער שמועסט עס בעיקר אויס, און וואו ער צייכנט אלעמאל צו אז דארטן האט ער עס מער מרחיב

געווען, איז אין זיין ספר **"כסא דוד"**, אין א דרשה אויף **שבת זכור**. ער שמועסט דארט ארום און ברענגט בשם דעם **בעל לכה דודי, רבינו שלמה** בן **אלקבץ זיע"א**, וואס ברענגט בשם דעם **רוקח**, אז מ'טרעפט עטליכע רמזים אין די וואכעדיגע סדרה, פרשת וישלח, וואו יעקב אבינו איז מתפלל אויף דעם **נס פורים**. עס איז דא די באקאנטע ראשי תיבות וואס דער בעל הטורים ברענגט: **"הצילני נא מיד"** איז ראשי תיבות **המן**. און ער ברענגט דארט נאך עטליכע רמזים; עס שטייט דארט "וילן **שם** ב**לילה**". די נאכט וואס ער איז דורכגעגאנגען דעם מעבר יבק, איז אויך די סופי תיבות פון המן, אויך טרעפט מען דארט דריי מאל א לשון הפסוק: "וילן שם **בלילה** ההוא", "והוא לן **בלילה**", "ויקם **בלילה** הוא". אלעס רעדט מען פון די זעלבע נאכט, אבער די תורה חזר'ט איבער דריי מאל דאס ווארט "לילה". דאס איז א סימן אז מ'רעדט פון א געוויסן זמן וואס האט געהאט דריי באזונדערע נעכט. איז דאס מרמז, אז בשעת עס איז געווען די גזירה פון המן, איז דאך געווען "וצומו עלי אל תאכלו ואל תשתו **שלשת** ימים **לילה** ויום". מ'האט געפאסט בייטאג אויך, אבער דער חידוש איז געווען אז מ'האט געפאסט **דריי נעכט** אויך, עס איז נישט געווען נאר דריי טעג. און דאס וואס ביי יעקב אבינו שטייט דריי מאל דער לשון "בלילה", איז א רמז אויף דעם תענית פון די שלשת ימים לילה ויום וואס איז געווען ביי די גזירה פון המן.

עס שטייט ביי יעקב אבינו: "ויקח מן הבא בידו **מנחה**", דאס איז מרמז אויף די **מנחה** פון דעם **קרבן עומר**, וואס דאס איז דאך געווען דער וועג וויאזוי מ'האט אפגעשטויסן המן - **"אתי מלא קמצא דדחי"**. און וואס איז דער פשט דא? מ'זעט ביי יעקב אבינו אזוי פיל רמזים וואו ער איז פארנומען מיט די מעשה פון המן. דארף מען דאך פארשטיין, וויאזוי קומען אריין די אלע רמזים פונקט ביי **יעקב אבינו**?

ער שרייבט אויך אז אין אנדערע פלעצער האט ער שוין געשריבן דברים אחדים וועגן דעם, אבער יעצט וועט ער עס פארענטפערן מיט א פשוט'ן ענין.

ער ברענגט פון א ספר **"כלי חמדה"**, וואס האט אראפגעברענגט פון א **מדרש**, אביסל אנדערש ווייזט אויס - אפשר איז עס נישט אנדערש, נאר מער אויסגעשמועסט און מער פונקטליך - וואס איז געווען די מעשה דא מיט דעם "ותמנע היתה פלגש".

די **גמרא** פארציילט אז תמנע האט זיך געוואלט מגייר זיין, און **אברהם אבינו** האט איר נישט געוואלט אננעמען. ברענגט דער "כלי חמדה" א מדרש אביסל אנדערש, אז **תמנע** איז געקומען צו **יעקב אבינו**. עס קען זיין אז זי איז געקומען בחייו פון אברהם בעטן אז זי וויל חתונה האבן מיט יעקב, אדער קען זיין אז זי איז 'נאכאמאל' געקומען אין די צייט פון יעקב, אז זי וויל חתונה האבן מיט אים. יעקב אבינו האט אבער בשום אופן נישט געוואלט; ער האט געהאלטן אז עס איז א פגם אין דעם יחוס. ער האט געזען ביי זיינע אבות די געוואלדיגע זהירות וואס מ'האט געהאט מיט וועמען מ'איז זיך משדך.

[באמת זעט מען אין די פלאי'דיגע זאכן וואס דער ספר **קהלת יעקב** (פון דעם בעל מלא הרועים) ברענגט בשם **כתבי אריז"ל**, גאנצע נשמה'דיגע סודות, אז **תמנע** האט געהאט א שייכות מיט די זעלבע בחינה פון די נשמות פון **לאה** און **רחל**; דערפאר האט זי געהאלטן אז זי איז פאסיג פאר יעקב אבינו. עס זענען געווען טיפע זאכן וואס האבן זיך אפגעטון מיט די נשמה פון תמנע. זי איז געקומען צו יעקב ער זאל חתונה האבן מיט איר, אבער יעקב אבינו האט בשום אופן נישט געוואלט, ווייל ער האט נישט געוואלט פוגם זיין זיין קדושה; ער האט געהאלטן אז אזא פרוי ווי תמנע וועט פוגם זיין זיין קדושה.]

דער **בני ישששכר** ברענגט דאס אין די מאמרים פון פורים, אז **רבי חיים וויטאל** האט עס נאכגעזאגט פונעם **אר"י הקדוש**, וואס האט עס נאכגעזאגט פונעם **גדול הדור רבינו קלונימוס**, וואס האט אויסגעשמועסט דעם חילוק צווישן **משה, יעקב** און **יוסף**.

יעקב אבינו איז באגראבן געווארן אין ארץ ישראל מיט זיין גוף און זיינע עצמות, ווייל מען האט אים ארויפגעטראגן גלייך נאכדעם וואס ער איז נפטר געווארן, ווען ער האט נאך געהאט דעם גוף. ביי יוסף הצדיק זענען עס געווען נאר זיינע עצמות און נישט זיין גוף, און משה רבינו איז געווען נישט זיין גוף און נישט זיינע עצמות. רבינו קלונימוס האט דאס מסביר געווען, אז ביי יעדן איינעם האט דאס געהאט צו טון מיט אזעלכע סארט ענינים, יעדער לויט זיין מדרגה. יעקב אבינו איז אין דעם ענין געווען די העכסטע בחינה, אז ער האט געקענט אינגאנצן נקבר ווערן אין ארץ ישראל אפילו מיט זיין גוף; דאס איז געווען צוליב דעם **וואס ער האט נישט געוואלט חתונה האבן מיט תמנע**, כדי אכטונג צו געבן אויף זיין קדושה.

מיר גייען צוריק צום מדרש וואס דער כלי חמדה ברענגט: תמנע איז געווען מורא'דיג אויפגערעגט אויף יעקב אבינו, דעריבער האט זי אנגעזאגט איר זון עמלק: "איך געב דיך א צוואה, זאלסט אלעמאל פייניגן כלל ישראל; נעם דיך אן פאר מיין כבוד, פארוואס זיי האבן נישט געוואלט חתונה האבן מיט מיר."

פון די "גמרא" קען עס לכאורה אויסקומן אז דאס וואס עמלק איז ארויסגעקומען פון תמנע און האט מצער געווען די אידן, איז געווען א זאך וואס איז נסתבב געווארן מן השמים אז די אידן זאלן ליידן פון א קינד פון תמנע צוליב דעם וואס אברהם אבינו האט איר נישט געוואלט מגייר זיין. אין די גמרא זעט מען נישט די נקודה אז עס איז געווען א דירעקטע צוואה פון תמנע צו איר זון עמלק צו טשעפענען כלל ישראל, אבער לויט ווי עס שטייט אין "מדרש", איז עס יא געווען דירעקט. עס איז נישט בלויז אן עונש אז עס איז ארויסגעקומען אן עמלק, נאר עס איז געווען א ציווי; תמנע האט אנגעזאגט: "איך בין אויפגערעגט אויף יעקב אבינו ווייל ער האט נישט געוואלט חתונה האבן מיט מיר." דערפאר איז זי טאקע געגאנגען צו אליפז, כדי צו זיין כאטש א פילגש אין יענע משפחה. אבער אלס נקמה איז עמלק אלעמאל געקומען, און ער איז געקומען צוליב כיבוד

אם - כאילו ער וויל מכבד זיין זיין מאמע'ס כבוד דורך טשעפענען אידן. ווי נאר ער האט געהערט אז די אידן זענען ארויס פון מצרים, איז ער גלייך געקומען צו לויפן זיך אנצונעמען פאר זיין מאמע תמנע. אזא לשון ברענגט דער כלי חמדה פונעם מדרש.

זאגט ער, עס קומט דאך אויס אז עמלק האט נאר געטשעפעט כלל ישראל וויל יעקב האט נישט געווואלט נעמען תמנע. המן איז דאך א המשך פון זרע עמלק, איז המן וויטער געגאנגען טשעפענען כלל ישראל אלס א המשך פון יענע צוואה. יעקב אבינו פילט זיך שולדיג אין די גאנצע גזירת המן, וויל צוליב דעם וואס ער האט נישט געווואלט נעמען תמנע, האט זי זיך אויפגערעגט און געשיקט עמלק, און דורך עמלק איז ארויסגעקומען המן.

זאגט ער א מורא'דיגן יסוד: יעקב אבינו האט געזען ברוח קדשו אז פון זיין אפזאגן תמנע גייען ארויסקומען זייער שוועריע זאכן פאר כלל ישראל. האט יעקב אבינו יעצט געהאט צוויי ברירות: אפשר זאל ער זיך ברעכן און "מוותר זיין אויף זיינע גדרים" און יא נעמען תמנע, כדי נישט אנצוברענגען אויף כלל ישראל אזעלכע ביטערע שוועריע גזירות פון **המן הרשע צורר היהודים** דאס איז איין צד. אדער ניין, חס ושלום! דאס קומט אפילו נישט אין באטראכט. טשעפענען אין די קדושה פון כלל ישראל אדער אין דעם יחוס איז נישטא וואס צו רעדן. און דאס וואס דורך דעם וועלן ארויסקומען שוועריע גזירות אויף אידן? דערפאר זענען מיר א "תולעת יעקב" וואס אונזער כח איז מיט'ן מויל! דערפאר **האבן מיר א באשעפער צו וועמען מען קען מתפלל זיין,** און מען וועט בעטן ער זאל מבטל זיין די גזירות.

יעקב אבינו האט אויסגעקליבן דעם צווייטן צד: חס ושלום צו טשעפענען אפילו מיט א משהו אין די קדושה פון כלל ישראל; ער וועט זיך ווייטער מחזק זיין און נישט חתונה האבן מיט תמנע. און אויב עס וועלן זיין צרות? **לאמיר שוין מתפלל זיין** אויף אלע צרות. דערפאר איז יעקב אבינו געגאנגען **"וילן שם בלילה ההוא"** - ער האט מתפלל געווען אויף די גזירת המן, אויף די דריי נעכט וואס די אידן וועלן פאסטן. **"ויקח מן הבא בידו מנחה"** - ער האט געגומען א מנחה מרמז צו זיין אויף די מנחה; ער האט געטון אלע השתדלות'ן מבטל צו זיין די גזירה, אבער חס ושלום נישט צו ברעכן זיין קדושה און זיין גדר דורך נעמען תמנע כדי אויסצומיידן דעם פראבלעם.

זאגט דער אזולאי: דאס איז געווען דער חשבון וואס יעקב אבינו האט געמאכט. אין די קדושה קען מען נישט טשעפענען. און אויב עס וועלן זיין גזירות? וועט מען מתפלל זיין מבטל צו זיין די גזירות!

דאס ווערט מרומז אין א מסורה. עס איז דא א מסורה וואס זאגט אז צוויי מאל שטייט די ווערטער **"על המטה"**: איינמאל שטייט אין פרשת ויחי "ויתחזק ישראל וישב **על המטה**", און איינמאל שטייט אין די מגילה "והמן נופל על המטה אשר אסתר עליה". וואס איז דער קשר צווישן די צוויי פסוקים פון "על המטה"?

"מטה" גייט דאך ארויף אויף די קדושה פון "מטתו שלימה"; יעקב אבינו האט געווואלט האבן א **הייליגן און ריינעם יחוס.** צוליב דעם וואס יעקב אבינו האט זיך געשטעלט מיט א שטארקייט אפצוהיטן זיין "על המטה", איז געווארן א פראבלעם, ווייל נאכדעם איז ארויסגעקומען א פארווייטאג פון תמנע וואס האט געגעבן א ציווי פאר עמלק, און שפעטער איז ארויסגעקומען המן. זאל מען טראכטן אז יעקב אבינו זאל חס ושלום מוותר זיין אויף דעם כדי אויסצומיידן די גזירות? חס ושלום! וואס דען? **"ויתחזק ישראל"** - מען וועט זיך מחזק זיין, מען וועט מתפלל זיין און איינרייסן, אבער **"וישב על המטה"** - מען וועט זיך האלטן פעסט מיט די קדושת המטה. נאר קעגן די גזירות זענען דא אנדערע עצות: "ויתחזק ישראל".

קומט דער צווייטער פסוק פון די מסורה און זאגט: **עלתה בידו!** ער האט זיך געהאלטן און נישט געגומען תמנע בשום אופן. קעגן די גזירות איז "ויתחזק ישראל" - ער האט מתפלל געווען די אלע תפילות, וכן הוה ברוך השם, מען האט גע'פועל'ט: "והמן נופל על המטה". המן האט טאקע געהאט זיין מפלה מיט'ן כח פון יעקב אבינו'ס תפילות; עס איז טאקע געלונגען אז המן זאל האבן א מפלה.

המשך השיעור יכולים לשמע על קו **"שיחתי": 605-477-5551 , 3 - 1 - 8 - 2 - 81**

להאזין ולהתענג משיעורי קול שיחתי

שיעורים קצרים מדי יום ביומו
ושיעורים מדי שבוע בשבוע

אמעריקע: 605-477-5551

ארץ ישראל: 073-388-6653

איראָפּע: 333-070-6593

פאר הערות, הוספות, נדבות, און באקומען דעם גליון אויפן אימעיל:

אימעיל:
machonsichoosi@gmail.com
טעלעפאָן:
605-477-5551,7